

Кіблик Дар'я Володимирівна

старший викладач кафедри адміністративно-правових дисциплін факультету № 2 Донецького державного університету внутрішніх справ, доктор філософії в галузі права

ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ ДЛЯ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ

Безпека дорожнього руху для осіб з інвалідністю – це набір заходів, правил та технічних засобів, спрямованих на забезпечення комфорту, доступності та безпеки для людей з обмеженими фізичними, сенсорними або розумовими можливостями під час їх пересування та участі в дорожньому русі.

Особи з інвалідністю, так само як і всі інші громадяни, мають право на безпечне пересування міськими вулицями, дорогами та іншими транспортними магістралями. Проте, вони можуть стикатися з додатковими труднощами та ризиками через свої індивідуальні обмеження та потреби.

Система безпеки дорожнього руху – це комплекс взаємозв'язаних організаційних, соціальних, економічних і технічних заходів, методів та інструментів, що регулюються державою, зокрема нормативними актами і мають на меті забезпечити та утримувати високий стандарт безпеки під час перевезення людей та товарів [1, с. 27].

Безпека дорожнього руху для осіб з інвалідністю в Україні регулюється кількома ключовими законами, які визначають права та обов'язки учасників дорожнього руху, а також встановлюють норми, спрямовані на забезпечення комфорту та безпеки для осіб з інвалідністю.

Одним із таких є Закон України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» [2]. Цей закон встановлює основні принципи, завдання та напрями державної політики в галузі соціальної захищеності осіб з інвалідністю, а також визначає основні права осіб з інвалідністю та зобов'язує державу забезпечувати їх реалізацію, включаючи право на безпеку руху. Закон України «Про дорожній рух» [3] встановлює загальні правила дорожнього руху, які обов'язкові для всіх учасників руху, проте він містить специфічні положення, які стосуються безпеки дорожнього руху для осіб з інвалідністю. Велику роль відіграють Постанови Кабінету Міністрів України, накази Міністерства інфраструктури, Міністерства соціальної політики, і інших державних органів, які містять додаткові вимоги та положення, що стосуються особливостей дорожнього руху щодо осіб з інвалідністю.

Безпека дорожнього руху для осіб з інвалідністю є важливою складовою загальної стратегії забезпечення рівних прав і можливостей для всіх громадян. Проте в Україні існують певні прогалини у законодавстві та його виконанні у цій сфері (табл.1).

Недоліки законодавства України щодо забезпечення безпеки дорожнього руху для осіб з інвалідністю

Недолік	Характеристика
Інфраструктура	Багато пішохідних переходів, автобусних зупинок та інших елементів інфраструктури не адаптовані для людей з обмеженими фізичними можливостями.
Відсутність чітких стандартів	Законодавство може не визначати чітких технічних стандартів для адаптації інфраструктури під потреби осіб з інвалідністю.
Недостатня відповідальність	Недостатньо суворі санкції для порушників правил паркування на місцях, призначених для інвалідів, а також блокування доступу до пандусів чи інших засобів для пересування.
Неналежна освіта	Часто водії та інші учасники дорожнього руху не освідомлені про специфіку потреб осіб з обмеженими можливостями.
Проблеми з доступом до інформації	Не завжди існує чітка, доступна інформація для осіб з інвалідністю про правила дорожнього руху, їх права та обов'язки.
Застарілі нормативи	Деякі законодавчі акти та норми можуть бути застарілими та не відповідати сучасним вимогам забезпечення прав щодо осіб з інвалідністю.

Джерело: розроблено на основі [2,3]

Вдосконалення законодавства щодо безпеки дорожнього руху для осіб з інвалідністю в Україні є актуальним завданням, враховуючи важливість забезпечення комфортних та безпечних умов для всіх учасників дорожнього руху.

З основних напрямків вдосконалення законодавства є:

1. Розширення прав для осіб з інвалідністю у дорожньому русі.

Законодавством мають бути забезпечені зручні умови для пересування осіб з інвалідністю, зокрема, встановлення пандусів, адаптованих пішохідних переходів, спеціальних місць для паркування, а за недотримання цих вимог мають бути накладені певні адміністративні санкції.

2. Стандартизація дорожньої інфраструктури.

В Україні відсутні стандарти для дорожньої інфраструктури. Впровадження цих стандартів на законодавчому рівні дозволить створити адаптивність до потреб людей з різними видами інвалідності.

3. Освіта та просвітництво.

Організація спеціалізованих курсів та тренінгів для водіїв, щоб вони розуміли специфіку руху осіб з інвалідністю та мали увагу до їхніх потреб. Окрім цього, починаючи з 24 липня в Україні вступають в дію нововведення щодо отримання водійського посвідчення. Нововведення стосуються методики

навчання та порядку проведення іспитів. Тепер теоретична та практична підготовка майбутніх водіїв будуть чітко розділені [4]. Також, згідно постанови Кабінету Міністрів України [5], були внесені зміни щодо отримання водійських прав та здачі іспитів. Збільшення нагляду за учнями та збільшення камер спостереження під час здачі іспиту значно покращує рівень знань та знижує рівень корупції під час отримання прав.

1. Зміцнення відповідальності.

У 2017 році Верховної Радою України були внесені зміни до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності за паркування, зупинку, стоянку транспортних засобів на місцях, призначених для осіб з інвалідністю [6]. Згідно ст. 152-1 ч. 5 паркування транспортного засобу на місцях, призначених для безоплатного паркування транспортних засобів, якими керують водії з інвалідністю або водії, а також не облаштовані на спеціально обладнаних чи відведених майданчиках для паркування транспортних засобів, у тому числі біля житлових будинків тягнуть за собою накладення штрафу від шістдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян [7]. Посилення відповідальності за порушення прав осіб з інвалідністю на дорогах, введення штрафних санкцій за використання спеціальних місць паркування, блокування пандусів допоможе знизити відсоток таких порушень.

2. Інтеграція з міжнародними стандартами та залучення громадськості.

Для створення та посилення законодавчої бази щодо безпеки дорожнього руху для осіб з інвалідністю на державу покладається завдання детального аналізу та адаптації до світового досвіду в цій галузі. Важливу роль відіграє організація роботи з громадськими організаціями, які представляють інтереси інвалідів, для вивчення їхніх потреб та впровадження відповідних змін в законодавство.

Безпека дорожнього руху для осіб з інвалідністю є важливою частиною загальної культури безпеки і поваги до прав кожної особи. Це не тільки гуманний підхід, але і обов'язок суспільства забезпечити рівні права і можливості для всіх своїх громадян. Враховуючи специфіку потреб осіб з інвалідністю та їхнє право на безпечний рух, держава повинна приділяти особливу увагу вдосконаленню законодавчої бази у сфері безпеки дорожнього руху. Зокрема, це стосується адаптації дорожньої інфраструктури, посилення відповідальності та забезпечення освітньої діяльності серед водіїв та інших учасників дорожнього руху.

Список використаних джерел:

1. Хом'як Я. І. Становлення і розвиток органів державної автомобільної інспекції МВС України. Львів, 2020. 189 с.
2. Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні : Закон України від 21.03.1991 р. № 875-ХІІ (зі змінами, внесеними згідно із Законом № 2249-VІІІ від 19.12.2017).
3. Про дорожній рух : Закон України від 30.06.1993 р. № 3353-ХІІ. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, № 31, ст. 338.

4. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності за паркування, зупинку, стоянку транспортних засобів на місцях, призначених для осіб з інвалідністю : Закон України від 22.06.2017 р. № 2109-VIII (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 32, ст. 346).

5. Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України з питань теоретичної та практичної підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації водіїв транспортних засобів : Постанова Кабінету Міністрів України від 10 травня 2022 р. № 601.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/601-2022-%D0%BF#Text>

6. Кодекс України про адміністративні правопорушення. Стаття 152-1. Порухення правил паркування транспортних засобів та порушення правил обладнання майданчиків для платного паркування транспортних засобів.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#n3608>.

7. Нові правила отримання посвідчення водія.
URL: <https://hsc.gov.ua/2022/07/22/novi-pravila-otrimannya-posvidchennya-vodiya/>

Коллер Юрій Сергійович

науковий співробітник науково-дослідної лабораторії проблем правового та організаційного забезпечення діяльності Міністерства Державного науково-дослідного інституту Міністерства внутрішніх справ України, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник

БЕЗПЕКА РУХУ ТРАНСПОРТУ ЯК СКЛАДОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Функціонування транспорту є найважливішим фактором розвитку економіки та суспільства в цілому, оскільки саме завдяки йому забезпечується обслуговування як внутрішніх, так і експортних/імпортних та транзитних перевезень вантажів і пасажирів. Відповідно транспорт є невід'ємною складовою загальної державної економічної політики та забезпечення обороноздатності країни. Чинним законодавством передбачено, що державне управління у галузі транспорту має, зокрема, забезпечувати безпечне функціонування транспорту [1]. Взагалі, слід наголосити, що транспортна безпека/безпека руху транспорту є структурованим системним явищем, до складової якого входять такі елементи як: безпека дорожнього руху (залізничного та автотранспорту), безпека морських, річкових та авіаційних перевезень, безпека руху щодо трубопровідного транспорту.

Важливий внесок у дослідження окремих аспектів забезпечення безпеки руху транспорту зробили такі дослідники, як: Т. О. Гуржій, В. В. Доненко, В. А. Мисливий, В. Й. Развадовський, А. О. Собакарь, Л. І. Сопільник тощо. Проте, незважаючи на певні наукові напрацювання в означеній сфері, система транспортної безпеки в сучасних умовах характеризується наявністю великої кількості проблем. Постійні зміни у чинному законодавстві в зазначеній сфері,